

Asia: VN/1531/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi alkoholilain muuttamisesta (alkoholijuoman toimittaminen, etämyynti ja markkinointi)

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Esitettävää lakimuutosta ei voi pitää hyväksyttävänä. Alkoholijuomien verkkokaupan ja kotiinkuljetuksen salliminen Alkolle ja muille vähittäismyyntiluvan haltijoille olisi ristiriidassa kansanterveyttä tukevan alkoholipolitiikan ja ehkäisevän päihdetyön peruseriaatteiden kanssa ja tutkimusnäytön perusteella voisi lisätä riskejä erityisesti nuorten ja haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien kannalta.

Verkkokaupan ja kuljetuspalveluiden mahdollistaminen lisäisi alkoholijuomien saatavuutta. Tutkimusten mukaan saatavuuden kasvu johtaa usein alkoholin kulutuksen lisääntymiseen ja siitä seuraavien haittojen kuten tapaturmien, väkivallan, mielenterveysongelmien ja riippuvuuden yleistymiseen. Tämä kehitys olisi ristiriidassa kansallisten terveystavoitteiden sekä kansainvälisten, esimerkiksi WHO:n suositusten kanssa.

Lakiluonnoksessa painotetaan ikäraja-valvonnan toteuttamista, mutta käytännössä sen luotettavaa varmistamista verkkokaupan ja kuljetusten yhteydessä ei voisi taata samalla tavoin kuin kivijalkamyymälöissä. Tämä voi johtaa tilanteisiin, joissa mm. alaikäisten on entistä helpompaa hankkia alkoholijuomia.

Alkoholin verkkokaupan ja toimituspalvelujen laajeneminen voisi lisätä myös alkoholin kulutusta erityisesti niissä väestöryhmissä, joissa on jo entuudestaan alkoholin haitallisen käytön riski suurentunut. Tämä koskee muun muassa yksinäisiä, syrjäytymisvaarassa olevia ja päihderiippuvuudesta kärsiviä henkilöitä.

Suomessa on jo pitkään pyritty vähentämään alkoholista aiheutuvia haittoja rajoittamalla sen myyntiä ja saatavuutta. Esitetty muutos heikentäisi tätä periaatetta ja kaventaisi viranomaisten mahdollisuuksia hallita kulutuksen yhteiskunnallisia ja yksilöön kohdistuvia seurauksia.

Alkoholilainsäädäntöä arvioitaessa keskeiseksi lähtökohdaksi tulisi asettaa kansanterveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, ei ensisijaisesti kaupallisten toimijoiden intressit. Tästä syystä lakimuutosta ei tulisi toteuttaa esitetyssä muodossa.

Vaikka esityksen perusteluissa viitataan hallituksen tavoitteeseen juomiskulttuurin yhtenäistämisestä Suomen ja muiden EU-maiden kesken, on huomioitava, että useat EU:n jäsenvaltiot ovat päinvastoin suunnittelemassa tiukennuksia alkoholin saatavuuteen ja käyttöön. Lakiehdotus korostaisi sitä, että Suomi olisi kulkemassa vastavirtaan tilanteessa, jossa monet muut maat vahvistavat ennaltaehkäisevää alkoholipolitiikkaansa.

Maailman terveysjärjestö WHO on toistuvasti nostanut esiin Suomen alkoholipolitiikan monopoliin perustuvan rakenteen mallikelpoisuutena haittojen ehkäisemisessä. Lakimuutoksen toteutuessa heikennettäisiin tätä rakennetta olennaisesti.

On huomioitava, että mikäli hallituksen esitys etenisi sellaisenaan, vaarantuisi alkoholilain 1 §:n toteutuminen. Lain tarkoituksena on alkoholin kulutuksen sekä siitä aiheutuvien haittojen vähentäminen. Esitetty muutos johtaisi todennäköisesti päinvastaiseen kehitykseen. Tämän myötä herää perusteltu kysymys: voidaanko edistää sellaista ohjelmaa, jonka vaikutukset ovat ristiriidassa alkoholilain tarkoituksen kanssa?

Hildén Satu

Salon kaupunki - Yhteisöpalvelut, ehkäisevä päihde- ja mielenterveystyö